

POSLEDNÍ RIVALKA COCO CHANEL

Příběh slavných
návrhářek Coco Chanel
a Elsa Schiaparelli

JEANNE
MACKINOVÁ

Legendární rivalita Coco Chanel a Elsy Schiaparelli přinesla světu úchvatné módní kreace, ale také výrazně zasáhla mnoho životů...

Mladá Američanka Lily Sutterová přijíždí v roce 1938 z Londýna do Paříže, aby přišla na jiné myšlenky po tragické smrti milovaného manžela. Její mladší bratr ji vezme do salonu Elsy Schiaparelli – návrhářky z bohaté italské židovské rodiny, která se pohybuje v levicových kruzích a otevřeně podporuje antifašisty.

Lily nadchne oslnivý svět elegantní módy i návrhářka sama. Brzy se seznámí i s její rivalkou Coco Chanel, která se na rozdíl od Elsy vypracovala z naprosté chudoby a neváhá využívat své kontakty s německým režimem pro vlastní prospěch. Lily se zapojuje do jejich světa a sleduje souboj dvou žen, pro něž je móda vším.

Zatímco v Paříži vznikají nádherné módní kolekce, všude kolem se schyluje k válce s Německem a válečné soukolí již brzy ovlivní i zářivý svět pařížské módy.

Jeanne Mackinová

POSLEDNÍ RIVALKA COCO CHANEL

Jeanne Mackinová

POSLEDNÍ RIVALKA COCO CHANEL

Román
o Else Schiaparelli a Coco Chanel

Přeložila
Věra Kotábová

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

The Last Collection © 2019 by Jeanne Mackin

Published by Berkley, Penguin Random House LLC, USA

Translation © Věra Kotábová, 2020

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2020

All rights reserved

ISBN 978-80-7625-502-9 (ePub)

ISBN 978-80-7625-501-2 (pdf)

ISBN 978-80-7625-099-4 (print)

Steveovi

PRVNÍ ČÁST

MODRÁ

* * *

Ze tří základních barev je modrá nejparadoxnější: je barvou touhy a smutku, a zároveň radosti a naplnění. Když je člověk v noci na lodi, modrá voda splývá s modrou oblohou, takže modrá je tím pádem také barvou míst bez hranic, bez okrajů.

Pokud se do ohně vhodí sůl, plameny zmodrají. Solí posypaná rána zabolí, zintenzivní bolest. Když vidím, jak se ostatní líbají a objímají, je to jako sůl přisypaná do mých ran a bolest ve mně hoří modrým plamenem.

Modrá představuje rozpory v srdci, potřebu být milován i oslavován a touhu po svobodě.

Modrá byla barvou róby od Worthe, kterou malá Elsa našla na půdě domu na jednom římském náměstí, i barvou přebalů šestákových vydání červené knihovny, které Coco Chanel objevila v podkroví sirotčince.

Modrá zapříčinila, že odvážná barva Elsy Schiaparelli, ostře růžová neboli šokující růžová, jak ji nazvali novináři, působila tak mimořádně: modrá byla přimíchána do růžové a plachý ruměnec se tak stal elektrickým výbojem. Schiaparelliová dokázala změnit dívčí růžovou v barvu svádění právě tím, že do ní dodala stopu modré.

A každý červnový den je v Paříži blankytně modré nebe.

Budu vám vyprávět příběh o módě a politice. A samozřejmě o lásce. Tři témata jako tři primární barvy.

JEDNA

NEW YORK, 1954

„To je pro tebe.“ Sekretářka galerie Liz mi podala telegram. Bleděmodrý papír, tučné modré písmo. Převracím ho v rukou pořád dokola. Za války jsme se naučili lekat se každého telegramu. Sice už je po válce a všichni, kdo se měli vrátit, jsou doma, ale strach v nás zůstal, ten děs, že si zase přečteme něco jako *S lítostí vám musíme dát na vědomí...*

„Ty to neotevřeš?“

„Ale jistě.“ Váhám. Jediní lidé, které jsem milovala a kteří mi ještě zbyli, jsou tady v centru, jen pár bloků ode mě. Kdyby se jim něco stalo, telegram by nebyl zapotřebí, někdo by mi zatelefonoval. *Tak už to otevři*, poručila jsem si.

Posadila jsem se na dřevěnou bednu a nakrátko ostříhanými nehty roztrhla papír. Pořád jsem si připomínala, že telegramy někdy obsahují i dobré zprávy. Může se to stát.

Vzkaz byl stručný: *Prijed do Parize. Potřebuju se s tebou sejít. Schiap*

Elsa Schiaparelli. Samozřejmě že posílá telegram, místo aby se odhodlala k transatlantickému hovoru. Nejde o peníze, ale o jednu z jejích četných fobií a předsudků – nesnáší telefony. Všechnen ruch v galerii na Madison

avenue, údery kladiva, zvuk roztahovaných a zase stáčených měřicích pásem, posunování žebříků po podlaze, to všechno se rozplynulo. New York zmizel a já jsem zase v Paříži.

Zavřela jsem oči a vybavila si harmoniku hrající na rohu ulice Saint-Honoré *Parlez-moi d'Amour*, Schiapin chraplavý smích, když o něčem žertovala se svou asistentkou Bettinou. Nejčastěji pomlouvaly Coco Chanel, její hlavní rivalku. Taky mi na mysli vytanul Charlie, okouzlující v tmavém smokingu, a blondatá sexbomba Ania, jak si něco důvěrně šeptají v baru v Ritzu. Chuť silné kávy, vůně kváskového chleba, barvy, třpyt Eiffelovky a středověká krása barevných vitrážových oken ve vsudy-přítomných kostelech.

Jak je to dlouho? Když jsem se tenkrát poprvé v Paříži setkala se Schiap, bylo mi pětadvacet a jí čtyřicet osm, byla tedy jen o devět let starší, než jsem já teď. Tenkrát jsem si myslela, že je stará, což si ona samozřejmě nikdy nepřipouštěla. „Ženy nestárnou, pokud nosí nové šaty,“ poučila mě jednou. „Dospělé ženy se pochopitelně nesmějí oblékat jako děvčata, ale zároveň nesmějí přijímat věk jako nevyhnutelnou věc. Tak to v módě nefunguje.“

Po válce se naše cesty rozešly, chtěly jsme pokračovat ve vlastním životě. Navázat na to, co válka přerušila, pokusit se najít, co jsme ztratily. Cesty zpátky ovšem nebylo. Čas je veličina, která letí jako šíp dopředu, nikoli dozadu. Tuhle moudrost mě život naučil. Přílišné ohlížení způsobí, že člověk zkamení jako Lotova žena, jako sůl, která hoří modrým plamenem.

Ale i tak, pročpak mě Schiap asi „potřebuje“ vidět? Pročpak jen „nechce“, proč mi to jednoduše nepřikáže, jak má ve zvyku? V žádném jejím vzkazu obvykle nechyběl dotek dramatickosti, náznak důležitosti a soustředění na sebe, jak už to u ambiciózních a velmi úspěšných lidí bývá. To drama si zasloužila, tahle slavná nebo

možná – jak by někteří řekli – neslavně proslulá Elsa Schiaparelli. Návrhářka nejkrásnějších a někdy také nejbizarnější ženských oděvů.

„Špatné zprávy?“ zeptala se sekretářka. Postavila na zem těžký dřevěný rám, který zrovna někam nesla.

„Ne, jen nevím přesně, o co jde,“ odvětila jsem, přelozila telegram a chystala se ho strčit do kapsy. „Je od staré kamarádky z Paříže.“

Zhluboka si oddechla. Zaměstnankyně galerie pana Rosenberga byla starostlivá osoba. Objímala lidi na potkání, a když se daly čekat špatné zprávy, popadla je za ruku. Měla jsem ji ráda a její bledé štíhlé ruce mi připomínaly Aniu.

„Paříž... tam bych se jednou ráda podívala. Ty jsi tam žila, vid?“

„Ano.“ To byly časy. „Už máme skoro hotovo. Co kdybychom toho pro dnešek nechaly?“ Potřebuju si promyslet ten telegram, rozhodnout se, co udělám.

„Ale vypukne to už v pondělí...,“ prohlásila docela znepokojeně. Bude to moje první samostatná výstava v Rosenbergově galerii a neměla bych to brát na lehkou váhu. Už jsem se účastnila několika skupinových výstav, a dokonce jsem i nějaké obrazy prodala, ale jestli tahle akce dopadne dobře... Uvidíme, mohlo by mě to docela nakopnout.

Liz pohlédla na telegram, který jsem stále držela v ruce. „Tak tedy dobrá,“ souhlasila váhavě.

„Doděláme to zítra, jen běž domů.“ To mi Schiap také jednou řekla, kdysi před lety. Život se rozpadá na části, které se opakují a vtahují mě zpátky.

Ozvěna jejích slov mě ale nevylekala. Jen mi v hlavě pořád zněl ten opakující se refrén. *Přijed' do Paříže. Potřebuju se s tebou sejít.* Přesně totéž mi před šestnácti lety napsal můj bratr Charlie.

Samozřejmě že pojedu. Odmítnutí se nepřijímá – ani

tehdy, ani nyní. Jakmile se Liz pustila do úklidu, našla jsem kus papíru a začala si dělat seznam věcí potřebných pro dalekou cestu v rušném období. Zůstanu na vernisáž a pak odletím do Paříže. Před válkou oceán křižovaly parníky; dneska lidé létají. Je to levnější a taky rychlejší. Schiap byla jedna z prvních, kdo cestoval letadlem. Hrozně se jí líbilo, že mohla v pondělí snídat v Paříži a v úterý v New Yorku.

Liz složila štafle a ještě jednou na mě starostlivě pohlédla zpod brýlí, které nosila posunutě nížko na nose, stejně jako je nosila Coco Chanel, když si myslela, že se nikdo nedívá. Za okny kypěl v Madison avenue život. New York už se vzpamatoval z války. Police v lahůdkářstvích v sousedství galerie byly plné; výlohy v Bonvít Teller, Macy's a u Henriho Bendela přetékały zbožím. Město bylo ve formě jako pacient, který se po pár dnech strávených v posteli zotaví z chřipky a cítí se zdravý.

Dobře živěné děti s růžovými tvářemi pod čepicemi se procházely s matkami nebo chůvami; ženy měly kabáty a šaty podle poslední módy, zjevně od Diora nebo jeho napodobovatele; byl to typický new look, metry látky v kolových sukních, které signalizovaly bohatství a prosperitu a až přehnaně přeštipnutý pas zdůrazňoval ženskost.

Ženy v Madison avenue vypadaly vesele; jejich prostřednictvím móda vrátila svět k dřívější slávě nebo alespoň k normálu. To mě naučila Schiap. Šaty nejsou jen šaty. Jsou odrazem nálady, touhy, stavu duše a zviditelňují naše sny. Ženská silueta je metamorfózou snů a nadějí celých generací. Oděvy jsou alchymie, kámen mudrců, řekla by Schiap. Nebo druhá kůže, kterou jste si vybrali sami, umění transformace, jež na sobě nosíme.

Za války ženy zaplnily volná místa po mužích v muničních továrnách a dlouhé osamělé noci trávily hlídáním na střechách budov, aby včas odhalily blížící se messerschmitty. Ošetřovaly zraněné v Normandii

a v Ardenách. Ale to už skončilo. Ženy se vrátily domů a zakládaly rodiny. New York překypoval kočárky s miminky a batolaty a díky novým střihům prádla byly ženské hrudníky plné a špičaté jako výzbroj.

Ale každou chvíli jsem také zahlédla, jak za okny přešla jiná žena, v očích měla výraz, který mě nutil zamrkat: modř jejích očí zastíňovala trvalá a nenahraditelná ztráta. Moje oči vypadaly za války zrovna tak, poté co jsem otevřela svůj telegram začínající slovy *S lítostí vám musíme dát na vědomí...*

Vyhlížím z okna, dokud se Liz nevrátí z kanceláře a nezačne cinkat klíči. Naposledy, kdy jsem takhle stála a zírala z okna, to bylo na náměstí Vendôme, nikoli v Madison avenue a byl to výhled ze Schiapina butiku na ono elegantní podlouhlé náměstí, kde z vršku vysokého sloupu shlíží jako na přehlídce sám Napoleon a všichni jeho vojačci. Až na to, že Charlie už mezi nimi není... ani Ania... tolik už jich tam není a nebude.

Tak dobrá, Schiap. Poslechnu si, co máš na srdci. Třeba je to nějaký klípek o Coco Chanel, její staré rivalce? Při tom pomyšlení jsem se usmála. Bude to jako za starých časů, plných zlomyslnosti a legrace. Ne, nebude. Nic už nikdy nebude jako dřív. A pak jsem si vzpomněla na ještě dávnější časy, na ty dlouhé smutné dny, než jsem potkala Schiap, kdy jsem si myslela, že bez ohledu na své mládí už mám život za sebou.

ANGLIE, 1938

V životě existují okamžiky, kdy vám hvězdy prostě nejsou přátelsky nakloněné. Začíná to ráno spáleným toastem, pokračuje puštěným okem na nových punčochách a končí pocitem, že na vás celý vesmír naléhá, abyste se konečně rozhodli. To rozhodnutí ovlivní zbytek vašeho života. Zůstaň, nebo jdi.

Takový okamžik pro mě nastal 6. června 1938.

„Máš tu telegram,“ oznámil mi Gerald, školní lékař a můj nadřízený. Kdysi rovněž můj švagr, ale to už je pryč. Mezitím jsme dali vale všem rodinným poutům a čemukoli jinému než upjatému pozdravu, chladnému pokývnutí bradou, když jsme se míjeli na chodbě nebo se setkali, abychom probrali práci.

Telegram na jeho stole byl z Francie a někdo už ho otevřel. Od té doby, co jsem pracovala ve škole, Gerald předpokládal, že veškerá moje korespondence je služební a že si ji může přečíst. Tentokrát se mylil.

„Od bratra,“ dodal. Nepodal mi ho. Musela jsem se natáhnout a vzít si ho sama.

Jsem v Parizi. Chci te videt. Prijel jsem z Bostonu, budu tady pres leto. Sraz v Cafe les Deux Magots 9. cervna ve dve odpoledne. Charlie

Dvakrát jsem si to přečetla a pak telegram složila a strčila do kapsy.

„Samozřejmě nikam nepojedeš,“ konstatoval Gerald a vzhlédl od složky s lékařskými záznamy. „Aby ses setkala s bratrem.“ Měl ledový pohled. Nezazlívala jsem mu to ani jsem se nedivila. Pokud by byla situace opačná – kdybych si já myslela, že je zodpovědný za smrt mého bratra –, dívala bych se na něho stejně nepřátelsky, možná hůř a ještě bych na něj chrlila dračí dech.

„Že ne?“ zeptala jsem se.

„Vyučování ještě neskončilo. Semestr stále běží.“

„Jistě. Tady máš záznamy o docházce za minulý týden.“ Vedla jsem docházkové listy a další dokumentaci u dívek, které se zapsaly na moje hodiny umění, a Gerald je coby školní lékař pozorně pročítal. Internátní škola měla skvělou reputaci. Vzdělávala výjimečné dívky a starala se o ně, zvláště pak o ty, které měly nějaké

závažné či dlouhodobé zdravotní problémy. Bylo tu několik obětí zákeřné obrny, dívky s nejistou chůzí, které potřebovaly každodenní terapii a cvičení, a holka koktající tak, že jí skoro nebylo rozumět. Ve škole absolvovaly léčbu a zároveň si užívaly kontakt s vrstevnicemi.

K vedení docházky a dalších záznamů jsem se zavázala v pracovní smlouvě. Za to jsem na oplátku získala bydlení a stravu zdarma a slušný, byť ne úplně velkorysý plat. Před dvěma lety se to po Allenově pohřbu zdálo jako výhodné ujednání, protože jsem neměla ponětí, kde a za co budu žít. Když mi škola nabídla místo, vyřešila tím jedním rázem všechny moje problémy. A znamenalo to, že můžu zůstat tam, kde jsem byla s Allenem šťastná.

Jenže vedení těch záznamů mě brzy začalo tížit. Připadalo mi, že tím zrazuji důvěru, kterou ke mně dívky mají. Umění začíná jako niterný ponor do snů a tužeb a ty by měly zůstat soukromé až do chvíle, kdy je umělec odhodlaný ukázat svůj výtvar světu. Záznamy, které jsem odevzdávala Geraldovi, narušovaly tato tajemství i rozhovory, které jsme s dívkami v hodinách vedly. Co ta temná místa, která v sobě všichni máme, kam by ostatní se svými příkazy a zákazy neměli vstupovat, co ony freudovské teorie a nutkání?

Florrie, tichá dívka se zrzavými copánky, se včera přiznala, že si načrtla nahé mužské torzo, ale roztrhala ho ještě předtím, než ho někomu ukázala. *Příště mi to nejdříve ukaž*, vyzvala jsem ji. Ruce i nohy jsou těžké, všechny ty kosti a šlachy. Ostatní části těla jsou relativně snadné. Podívejte se na Michelangelovy sochy – prostá geometrie. Florrie, inteligentní dívka, se nechichotala. Za pár let se vdá. Stane se z ní matka, pilná zodpovědná manželka a nahoře v podkroví bude mít kufr se svými mladickými skicami.

„Máš to tenhle týden nějaké krátké,“ poznamenal Gerald, aniž se na mě podíval.

„Nebylo moc co psát.“ Rozhodně jsem mu nehodlala podat hlášení o Florriině zájmu o mužské tělo. „To je ale přišerné počasí, co?“ Okna bičoval déšť a stékal po nich ve smutných praménkách. *Nemám jezdit do Paříže? Když mě o to žádá Charlie?*

„Zahrada si bude lebedit.“ Gerald upíral zrak na úhledně srovnaná lejstra na psacím stole a nepatrně je posunovala a urovnával, aby dal najevo, že je schůzka u konce.

„Tolik zeleně,“ poznamenala jsem.

Zelená vzniká smícháním žluté a modré. Modrá jako nebe, žlutá jako slunce; *chloros* neboli zelená pro přírodu. A to je ten problém: jediné pravá přírodní zeleň je uvěřitelná. Všechny ostatní vypadají přesně jako to, čím ve skutečnosti jsou: imitace. Zelená je nespolehlivá. Je tolik špatných odstínů; zelená, v níž je příliš dominantní žlutá a která nakonec vypadá jako hojící se modřina, nebo naopak zelená, v níž je moc tmavě modré, která způsobuje dojem, že člověk vidí bouřkový mrak nad rozbouřeným mořem. Podle mě je zelená autentická jedině tehdy, když se žlutá smíchá s trochou černé, jakmile do ní přidáme malinko pigmentu ze spálených kostí. Oheň. Tolik toho v životě ovlivňuje oheň a destrukce.

„Cestování je touhle dobou obtížné,“ usoudil Gerald. „Všichni ti rakouští uprchlíci, kteří klepou na dveře různých ambasad.“

Hodiny smutně tikají. Z chodby slyšíme něčí chvatné kroky; některá z dívek se opozdila a spěchá do třídy. Prohlížím si vzorek na prošlapaném koberci a připadám si rozervaná mezi poslušností vůči Geraldovi a svými školními povinnostmi na straně jedné a rostoucí touhou setkat se s Charliem na straně druhé. Už je to dávno, co jsme se viděli naposled.

Gerald konečně vzhledne a já vidím v jeho tváři údiv: *Proč je ona naživu, když můj bratr zemřel?* Byla to moje chyba a je to neodpuštělné. Souhlasím s tím.

V jídelně jsem si se studentkami a kolegy dala vařeně hovězí a salát a pak se vrátila do ateliéru. Od té nehody, od Allenovy smrti, jsem nemalovala. Barvy by mě zradily, nevyšly by pravdivě. Pokusila jsem se tehdy o studii v modré, ale když to uschlo, byla to šedá, jen šedá a já nevěděla, zda se změnilo mé vidění anebo barvy. Cítila jsem se jako zpěvačka, která přišla o hlas a sice ví, co označují noty, ale není schopná ze sebe vydat zvuk. Smrt tohle dokáže; uchopit skutečnost je potom tak těžké jako snažit se zadržet vodu protékající mezi prsty.

Toho večera jsem se pokusila napnout si do rámu plátno a připravit podmalbu, abych zjistila, jestli to ještě vůbec dokážu. Zdálo se mi důležité nezapomenout řemeslo, třebaže schopnost tvořit mě opustila. Děvčata měla ve velkém sále taneční hodinu, popíjela ananasový punč a předstírala stejně jako kdysi já s Allenem, že jsou někdo jiný, někdo veselý, co se cítí slavnostně. Slyšela jsem, jak gramofon hraje píseň Freddyho Martina *Duben v Paříži*.

To byla jedna z Allenových oblíbených písní. Byla jsem z toho tak vyvedená z míry, že jsem podmalbu nanesla moc silně a plátno zničila. Rozhodla jsem se, že podruhé to už radši nebudu zkoušet. Proč bych měla plýtvat školními zásobami? Zhasla jsem, zamkla a přešla zšeřelým nádvořím do svého pokoje nad garážemi. Trochu to tam páchlo benzinem, ale měla jsem vlastní vchod, a tudíž pocit soukromí. Někde nedaleko zahoukala sova. V polích za úhlednými školními pozemky zaštekala liška a pak se ozvalo zaječí zavřeštění. Život a smrt na mírumilovném anglickém venkově.

Naslouchala jsem plíživé temnotě, tichému bubnování deště na střeše. Co kdybych přece jen jela do Paříže a setkala se s Charliem? Dovolila bych si krátkou chvilku štěstí. A už jsem to pocítila, ono bledě modro, které se ze mě nesměle dralo na povrch z moře šedi, ne ještě

úplně radost, ale něco jí velmi blízkého. Předjímání radosti.

Od manželova pohřbu jsem se s bratrem neviděla. Charlie mě chtěl navštívit, ale vždycky jsem mu to rozmluvila. Nechtěla jsem se nechat utěšovat ani vzpomínat na minulost. Chtěla jsem být se svým zlomeným srdcem sama.

Můj otec byl lékař, který se proslavil léčením kožních problémů způsobených jedovatými plyny za první světové války. Poté co on i matka zemřeli na španělskou chřipku, vzala si nás otcova sestra. Mně bylo pět, Charlie mu jenom tři. Na rodiče si sotva pamatoval, a tak jsem mu v dětství kreslila maminčiny a tatínkovy podobizny, jak jsem si je popaměti vybavovala, aby je poznal alespoň skrz mé vlastní vzpomínky. Tohle umění dokáže, může nám uchovat to nejlepší z naší minulosti.

Teta Irene si vzala za muže člověka, který vlastnil franšízu Fuller Brush Company pro severovýchod USA. Byli bezdětní. Jejich představa o rodičovství spočívala v tom, že nás nakrmili, ubytovali a dopřáli nám vzdělání, ale nikdy se s námi nemazlili, takže jsme s Charliem vyrostli závislí jeden na druhém, jako dvě základní barvy, které nepotřebují žádnou třetí, aby byly kompletní.

Když jsem dokončila střední školu, teta a strýc mě rok podporovali při studiu na uměleckém učilišti. Vystavila jsem jeden malý olej, portrét, v malé galerii na nepříliš významné výstavě, ale když mi bylo devatenáct, teta Irene řekla: „To stačilo. Nemůžeš pořád jenom studovat.“ Nabídla mi, abych studia „dokončila“ měsíčním výletem do Paříže. Rozhodla jsem se, že nepojedu, pokud se mnou nebude moci být i Charlie.

Bylo to v létě 1933, toho roku, kdy se po krachu na newyorské burze objevily za Metropolitním muzeem v Páté avenue přístřešky z kartonového papíru a vlnitého plechu pro nové lidi bez domova. Přezdívalo se tomu Ho-

overville. Na Paříž nám tenkrát ještě peníze stačily; když teta pokaždé řekla, že se peníze natáhnou, představovala jsem si, že mince i bankovky jsou z gumy, která může prasknout stejně jako gumička do vlasů. Ale chodili jsme na jídlo do restaurací, nakupovali a procházeli jsme se. Když v horkých odpoledních teta po obědě odpočívala ve svém pokoji, chodívali jsme s Charliem do Louvru.

A jednoho dne, kdy jsem se šla znovu podívat na Monu Lisu, seděl před ní mladý zdvořilý Angličan, celý v tvídu. Vybral si lavičku, na které jsem vždycky sedávala. Díval se přímo před sebe jako uhranutý a jeho zrzavé vlasy, knírek a ostře řezaný profil mi připomněly jeden z raných Renoirových autoportrétů. Říkejte si, co chcete o přílišné cukrkandlovosti Renoirových portrétů, ale on opravdu věděl, jak používat barvy.

Angličan galantně vstal a nabídl mi, abych si sedla vedle něho. „Allen Sutter,“ představil se a vzal mě za ruku. Připadalo mi, že mě tím jediným dotekem a teplým stiskem probudil z dlouhého spánku.

„Lily Cooperová. A tohle je můj bratr Charlie.“

Všichni tři jsme se posadili a předstírali, že studujeme Monu Lisu, ale celou dobu jsem se pokradmo dívala na Allena a on na mě. Byl hubený a vysoký, měl hodně tmavě hnědé oči, ne světle šedé, které mívá hodně zrzků. Nezvyklá kombinace barev, uvědomila jsem si a hned ho chtěla namalovat. A pak mě napadlo, jaké by to bylo se s ním líbat a objímat jej.

Proč právě on? Bylo to časem, místem a jiskřičkou v jeho očích, která ve mně vzbuzovala touhu jej rozesmát. Francouzi tomu říkají *coup de foudre*, úder bleskem. Láska spočívá dílem v tom, co cítíme k tomu druhému, a dílem v tom, jak se sami pod vlivem toho druhého cítíme. S Allenem jsem se od první chvíle cítila sebejistá a tak hezká jako dívka na jedné z Watteauových maleb zobrazujících dvorné namlouvání.

Po prvním setkání jsme se scházeli v Louvru každé odpoledne, když teta dřímala ve svém pokoji.

Teta Irene se nakonec v září vrátila do New Yorku, ale já už jsem s ní nejela. Trvala jsem na tom, že zůstanu v Paříži a budu studovat umění.

Při loučení na mě přísně pohlédla: „Jestli uslyším byt jen náznak toho, že se tu nechováš dobře, přestanu ti platit pobyt a okamžitě se vrátíš do New Yorku, rozumíš?“ Charlie se díval do stropu a tajně mě štouchl do žeber.

Když jsem se s ním pak na molu objímala na rozloučenou, měla jsem jedinou chvilku pochybností. Nikdy předtím jsme od sebe nebyli odloučení. „Nechovej se slušně,“ šeptl mi. „Užívej si to tu.“

O tři měsíce později jsme se s Allenem vzali. Měli jsme občanský obřad v Mairie de Paris. *Tak tedy předpokládám, že už jsi dostudovala*, psala mi teta v odpovědi na telegram se zprávou o svatbě. *Snaž se být šťastná. Uvidíš, že to není tak snadné, jak se někdy zdá. Hodně štěstí, mám tě ráda. Držím ti palce.*

Líbánky jsme strávili na levém břehu Seiny v ateliéru, jedli jsme bagety a sýr a zřídka kdy jsme vstávali z matrace, kterou jsme položili na podlahu. Byli jsme mladí a v pouhé své přítomnosti jsme nacházeli spoustu rozkoše, nedovedli jsme si představit, že bychom potřebovali něco jiného. V prvním roce mi ani nechyběl Charlie, který mezitím začal studovat medicínu v Bostonu. Allen byl veselý a měl smysl pro humor; byl pravým opakem mého střízlivého, spíše pochmurného dětství jako slunečně žlutá proti šedomodré. Jednou ukazoval dětem v našem domě, jak naplnit balonky vodou a pouštět je ze střechy na zem, což nenavodilo zrovna vřelé vztahy s ostatními nájemníky. Byl hravý a v lásce vášnivý, naučil mě všechny rozkoše, které si těla umějí poskytnout, a za mými zavřenými víčky často v zářivých barvách vybuchovala extáze.

Živil se doučováním matematiky na náročnou maturitní zkoušku a já jsem dostávala sirotčí důchod, který mi měl být vyplácen až do jedenadvaceti let, takže jsme celý rok v Paříži docela dobře vycházeli, s matrací na podlaze a vaříčem s jednou plotýnkou, který jsme do ateliéru propašovali. Ale jednoho rána legrace skončila a Allen se začal tvářit vážně. Když jsem se zeptala, co se děje, řekl, že je na čase začít plánovat budoucnost. „Musím se o tebe postarat. A třeba budeme mít děti.“

Děti. Věřte nebo ne, na děti jsem ani nepomyslela. Nedovedla jsem si představit, že by na světě mohlo být ještě víc lásky, než které se mi dostávalo. „Děti,“ opakovala jsem. „To bude krása. Tak se na to pojďme připravit.“

Allenův bratr Gerald mu sehnal práci učitele matematiky v internátní škole nedaleko od Londýna, kde působil jako lékař. Zdráhavě jsme opustili Paříž a odjeli do studené deštivé Anglie. I když jsem si město nad Seinou zamilovala, nevadilo mi to, protože jsem byla s Allenem. Měli jsme svůj vlastní tichý všehomír. Vystačili jsme si. Stále se mi nedařilo otěhotnět. Po dvou letech už mě venkov docela nudil a jednoho večera jsem Allena přesvědčila, abychom si vyjeli do města zatančit.

Byl unavený a moc se mu nechtělo. Už se přezul do domácích papučí, zapálil si dýmku a chystal se opravit štos testů z algebry tyčící se na jeho psacím stole. „Pojed' se mnou,“ žadonila jsem. A on si dal říct.

Kdybych tušila, jak rychle může dojít za nejbližší zátáčkou k totální zkáze, byla bych ho zamkla doma jako nejdražší poklad a sebe s ním.

Místo toho jsem ho zabila. Řídila jsem, najela na led a napálila to rovnou do stromu. Mám jen krátkou vzpomínku na křik, a když jsem se pak vzbudila, byl se mnou Charlie, snažil se mě utěšit, uklidnit, znovu mě přivést k životu, ale to se ani jemu nemohlo podařit. Můj vesmír se rozpadl, protože Allen při havárii zahynul.

Po pohřbu jsem poslala Charlieho zpátky do Bostonu na lékařskou fakultu. Švagr Gerald mi řekl, že ve škole můžu zůstat, jak dlouho budu potřebovat; zajistil mi malý pokoj pro jednu osobu, vdovský výměnek. Myslel to jako trest a já to přijala, chtěla jsem to tak. Gerald už se mi nikdy nepodíval přímo do očí.

Ale teď mě volala Paříž, město, kde jsem se zamilovala do Allena. Paříž a Charlie – chtěla jsem vidět obojí. Město i bratra. Chtěla jsem se zhluboka nadechnout, chodit zase po pařížských ulicích, vzít si aspoň krátkou dovolenou z té mizérie, v níž jsem přežívala, z nepřetržité bolesti po Allenovi.

Našla jsem si útržek papíru a začala sepisovat, co si vezmu s sebou.

Dva dny poté, co jsem dostala bratrův telegram, mě Gerald vezl na nádraží. Napsala jsem děvčatům známky na vysvědčení, odevzdala všechny vyplněné výkazy a ukončila předčasně semestr. Gerald zuřil a v jeho obličeji jsem viděla, že by si přál, abych v Paříži ztratila pas a už se nikdy nevrátila, nikdy víc se před něho nepostavila a nic mu nepřipomínala. Já jsem žila. Jeho bratr zemřel.

Další den jsem dorazila na Gare du Nord. Bylo slunné červnové odpoledne a nádraží připomínající jeskyni bylo plné děvčat v letních šatech, úředníků s aktovkami a vyhrnutými rukávy, mladých mužů popíjejících u kavárenských stolků kávu a pozorujících lidi kolem ve snaze najít známou tvář nebo možná jen jakoukoli pěknou tvářičku. V ulici Dunkerque jsem si zastavila taxi a vydala se na schůzku s bratříčkem Charliem.

Když jsem dorazila do Café les Deux Magots, ještě tam nebyl. Bylo mi pořád ještě trochu špatně od žaludku, cestou přes Lamanšský průliv mě postihla mořská

nemoc. Vytáhla jsem telegram a zkontrolovala údaje. Správný den, správný čas. Charlie se opozdil. To se mu nepodobalo, mému malému zodpovědnému bratříčkovi, ale bylo jaro a byla jsem v Paříži, tak jsem se rozhodla, že se nebudu strachovat a zatím se porozhlédnu po okolí. Podívám se, jak Pařížanky posedávají u stolků, jak naklánějí hlavu na stranu, zvedají šálky k ústům, přičemž je majetnický drží v obou dlaních, ženy v barevných šatech a s tmavýma očima jako na Matissových obrazech.

V Saint-Germain-des-Prés bylo rušno a kavárna byla přeplněná. Všechny stolky přetékaající do ulice a chráněné před sluncem vybledlými markýzami byly obsazené a hlučelo to tam hovorem, cinkáním lžiček o porcelán a příležitostnými výbuchy smíchu. Když se dveře kavárny otevřely dokořán, viděla jsem dvě pestře zbarvené figuríny Číňanů umístěné na sloupech, které daly kavárně jméno. Ti dva mandaríni vypadali spokojení s tím, kde jsou, jako by je nic nemohlo polekat.

Sluneční svit pozlatil chodníky i fasády protějškých domů. Kolem prošel zrzavý kocour s vysoko vyklenutým hřbetem a očíhal okolí rybárny. Školní děti v úhledných uniformách, modrých svetrech a kalhotách či skládaných sukních, prodavač ovoce s podnosy plnými pomerančů, jablek a hroznového vína, všechny barvy duhy na jednom místě.

Obloha měla stejný odstín modři, jakou použil Rosetti pro nebe v Dantis Amor. Nebyla jsem zrovna velkou fanynkou éterických preraphaelitů, ale když se jejich barvy sejdou na skutečném nebi, je to nádhera.

„Ještě jednu kávu?“ Nade mnou se tyčil číšník. V černých kalhotách a bílé zástěře kolem pasu vypadal velmi formálně. Položila jsem svůj paperback hřbetem nahoru a předstírala, že jsem do něho velmi zabraná, ač jsem ve skutečnosti nepřečetla ani slovo od chvíle, kdy jsem se tu před půl hodinkou usadila.

„Ano, prosím.“

Zašilhal a trochu se ke mně naklonil. „Možná byste si dala i aperitiv? Třeba pernod?“

Zavrtěla jsem hlavou. „Jenom kávu, prosím.“

Skupina rekrutů ve zbrusu nových khaki uniformách se usadila ke stolku vedle mě. Podle BBC letos Francie povolala do zbraně na dva a půl milionu mladých mužů. Přitom jsme všichni pořád doufali, že válka nevypukne. Aspoň Roosevelt to ve svých rozhlasových čtvrt hodinách opakoval pořád dokola.

Bylo teplo, branci si sundali barety a úhledně je nastrkali do předních kapes, přičemž si dali záležet, aby z nich zřetelně vykukovala blyštící se zlatá kotvička, armádní symbol.

Z jejich hlasitých poznámek týkajících se menu a prodělaného výcviku jsem usoudila, že se na mě pokoušejí udělat dojem. Ten nejvyšší z nich na mě zamrkal. Zamračila jsem se a podívala se stranou.

Naproti mně seděli u stolu čtyři mladí němečtí vojáci ve vysokých černých holínkách a vypasovaných uniformách. Házeli kosé pohledy na procházející děvčata a hvízdali na ně, jak to mladíci dělávají, přičemž ignorovali nepřátelské pohledy starších návštěvníků kavárny, z nichž někteří nepochybně pamatovali Verdun, Sommu a další krvavá bojiště první světové války.

V březnu Německo anektovalo Rakousko, ale mnozí lidé měli za to, že je v právu, když si přisvojilo území, které bylo kdysi jeho. A jestliže Hitler způsobil v Německu amok, tak to byl jejich problém, ne náš. Aspoň tehdy jsme si to mysleli. Doba byla ještě taková, že francouzští a němečtí vojáci mohli pokojně vysedávat v kavárně vedle sebe.

Na druhé straně ode mě seděl u stolku mladý pár. Dívali se jeden druhému do očí, neteční ke všem a všemu kolem sebe. Ptáci zpívali, občasný větřík pohybo-

val plátěnou markýzou, takže pleskala jako plachta na moři. Všude kolem se ve vzduchu vznášelo štěstí, jen já jsem od něho byla izolovaná, jako jsou od sebe oddělené voda a písek, a to dokonce i tehdy, když se vzájemně dotýkají.

Po další půlhodině jsem si objednávala třetí kávu. Kde jen ten Charlie je? Zapomněl? To se mu nepodobalo, ale třeba se mezitím změnil. Já jsem jiná určitě.

Právě když jsem si začínala dělat starosti, přistál u obrubníku před kavárnou modrý sporták Isotta se stahovací střechou. Auto mělo stejnou barvu jako krabička cigaret Gauloises, stejnou modrou, jakou Gaugin maloval laguny na Tahiti. Řidič, zamaskovaný hedvábnou šálou a velkými brýlemi, obratně zamanévroval až příliš blízko k vozíku se zeleninou. Zelinář se polekal a zakopl o obrubník.

„Bacha, dávejte pozor!“ zvolal řidič.

Honem jsem se upřeně zadívala do knížky a předstírala, že neposlouchám.

„Lily?“ pronesl řidič tišeji.

„Charlie? Charlie!“ Všechny barvy v ulici se rozjasnily, když jsem poznala jeho hlas.

„Kde jsi přišel k tomu autu?“ Byl to vůz, jaký zpravidla řídí filmové hvězdy jako Gary Cooper nebo Fred Astaire, tedy nic, co by si mohl dovolit student medicíny z Harvardu.

„Půjčil jsem si ho,“ odpověděl Charlie.

Sundal si sluneční brýle a zadíval se na mě. V jeho očích toho bylo tolik... láska, starost a ještě něco, co jsem nedokázala určit. Nějaká předtucha, něco, co mi chtěl oznámit. Vypadal jako někdo, kdo drží v ruce za zády dárek.

„Nastup si.“ Otevřel mi dveře a já jsem na okamžik položila svou ruku na jeho, sevřela ji a bylo to jako stisk na uvítanou po návratu z nebezpečného území.

„To byla doba,“ pronesl.

Chvíli jsme tak stáli a jen si užívali, že se zase vidíme. Když ten moment pominul, Charlie se rozesmál. „Co to máš na sobě?“

Podívala jsem se na sebe a smetla si z klína smítko. Sukně měla zvýšený pas, takže začínala někde pod prsy a sahala skoro ke kotníkům. „Co je na ní špatného?“

„Nic, až na to, že jsi v ní pěkně tajnosnubná.“

„Na šatech nezáleží.“

„Samozřejmě že záleží, věř mi.“

„Takže ty máš půjčené auto? Jeho majitelem je žena?“

„Vlastně ano.“

„Když o ní skoro nemluvíš, není náhodou vdaná?“

Charlie se přestal usmívat.

„Bože, Charlie, ví ten manžel, že sis půjčil jeho auto a manželku?“ Můj bratříček měl jistou pověst a nebylo to bez příčiny, za kterou ovšem tak úplně nemohl. Ženy ho shledávaly opravdu neodolatelným, a když odjížděl z New Yorku na Harvard, nechal za sebou, aspoň podle tety Irene, několik zlomených srdcí newyorských debutantek.

„Ne, to tedy neví ani mu to neřekneme, že ne?“

„Znamená to snad, že se s ním setkáme?“

„Doufám, že ne, ale nedá se to vyloučit. Jak dlouho se můžeš zdržet? Bydlíš v Regině?“

Regina byl úctyhodný hotel hned naproti Louvru. Tam jsme bydleli před lety s tetou.

„Ne, zarezovala jsem si L'Hotel Paris. Je levnější.“

„A je na levém břehu Seiny, v umělecké čtvrti,“ přikývl. „Mě nespleteš. Dostala jsi pokoj Oscara Wilda? To by mě zajímalo, jestli jsou tam pořád stejné tapety. *Budťo vyměníte tapety...*“ Charlie mě dloubl do žeber.

„*Anebo půjdu jinam,*“ dokončila jsem. To byla údajně poslední slova Oscara Wilda před smrtí. Zemřel a tapety zůstaly, kde byly.

Charlie otočil volantem a vymanévroval od obrubníku. Zamračila jsem se, hned jak sešlápl plynový pedál. „Neboj se, Lily, řídím spolehlivě.“

Od mé nehody uplynuly už dva roky, ale pořád se mi točí hlava, kdykoli usednu do auta. Cítím ten smyk a pak náraz do stromu.

„Kam jedeme?“

„Koupím ti dárek k narozeninám. Něco, v čem budeš moct jít na večírek.“

„Na večírek? To je od tebe hezké, Charlie.“ Pokoušela jsem se, aby to znělo nadšeně, ale zdráhavost v mém hlasu nešla přeslechnout. Donutila jsem se uklidnit. Povolila jsem zaťaté pěsti a položila si ruce do klína dlaněmi nahoru.

„Jak je to dlouho, co ses trochu bavila, Lily? Už to bude nějaký čas, hádám. To změníme. Mám pro to své důvody. A jestli všechno půjde dobře, půjdeme potom na opravdu významnou party. Na takovou, kde bude hodně potenciálních sponzorů. Potřebuju, abys vypadala co nejlíp, proto ti koupíme nové šaty. Máš u sebe nějakou hotovost? Já možná nebudu mít dost.“

„Něco málo mám. A narozeniny mám až za dva měsíce.“

„Kdo by to počítal? Tak vzhůru k Chanelové!“

„Ke Coco Chanel? Do salonu? Ty ses zbláznil. Neměli bychom jet do nějakého obchodního domu?“

„Tentokrát ne. Musíš vypadat senzačně. Víc než senzačně, úchvatně.“

„Ale takhle to nefunguje, Charlie. I kdybychom našli něco senzačního, nějaké nádherné šaty, takže nám pak nezbude ani halíř, ještě se obvykle musí týdny chodit na zkoušky.“ A mimochodem, senzační, nádherné nebo úchvatné šaty, to není nic pro truchlící vdovu. Pokud už se obtěžuje podívat do zrcadla, vidí jen tragédii, kterou způsobila.

„Prosím, Lily,“ žadonil můj malý bratříček, zrovna jako když jsme byli malí a já mu nechtěla dovolit, aby si hrál s mým mikádem. Jenomže teď mu bylo jedenadvacet a mně dvacet tři.

Sundala jsem mu čepici a prohrábla mu vlasy. „Tak dobrá, přemluvil jsi mě. Ale k Chanelové ne.“ Pro večerní šaty jsem si chtěla zajet někam jinam. Allen mi občas koukal přes rameno, když jsem listovala módními časopisy, a modely Coco Chanel se mu nelíbily. Měl dojem, že jsou moc přísné, téměř maskulinní.

„Děláš si blázný? Která žena by nechtěla róbu od Coco Chanel?“

„Žena, co sedí vedle tebe, chce šaty od Elsy Schiaparelli. Pojedme k ní. Měla dceru v naší škole. Jsem zvědavá, jestli si mě pamatuje.“

Studentka Marie Schiaparelliová používala jméno po matce, nikoli po otci a měla zvláštní akcent jako dítě, které nikam nepatří, a zároveň je všude doma. Narodila se v New Yorku, do školy chodila ve Francii, v Německu a v Anglii. Prodělala dětskou obrnu a Allena i Geralda fascinoval její chorobopis a následný seznam léčby a chirurgických zákroků, které vedly k tomu, že její původně slabounké a chorobou zkřivené nožky teď patří půvabné dívce, jež plave a lyžuje.

Její matka občas přijížděla z Paříže na nedělní odpoledne, kdy byly povolené návštěvy. Zahalená do kožešin a ověšená šperky, v elegantních šatech nebo kostýmech, brávala dceru na oběd mimo internát. „A na návštěvu k jejímu londýnskému milenci,“ sdělovala její dcera bez okolků. „Vlastně k oběma milencům, jsou to bratři.“

Jedné bezútešné listopadové neděle, když bylo nebe plné šedivých mraků, nás s Allenem pozvala, abychom šli na oběd s nimi.

„Gogo tvrdí, že ji vaše hodiny kreslení strašně baví,“ říkala ve studené školní hale zabalená do sobolího ko-

žichu, z něhož jí vykukovala jen malá hlava. „Tak pojedte, dáme si jen rostbíf a salát, žádný chleba ani dezert. V téhle škole moje dcera tloustne!“ I ve špatně osvětlené hale se madam třpytila svými diamanty a připomínala nebeské ptactvo, které omylem zabloudilo do hejna holubů.

Jeli jsme do Londýna, její šofér se proplétal mezi cyklisty a pěšími výletníky a v opulentní hotelové restauraci se zářícími bělostnými ubrusy a stříbrnými příbory jsme snědli víc pečeného hovězího než ve škole za čtrnáct dní.

Marie – říkala jsem jí jejím skutečným jménem, ne tou divnou přezdívkou – byla stydlivá a jen málokdy zvedla oči od talíře. Madam Schiaparelliová byla naopak samý žert a klípek. Ani upjatý číšník se neubránil úsměvu, když nám vyprávěla příběh, jak jako mladá dívka cestovala na Kubu se zpěvačkou Gannou Walskou. Jednou musela Gannu propašovat mezi dvěma jednáními ven z divadla zadním východem, neboť havanské obecenstvo se bouřilo, Walské hlas se mu nelíbil.

„V Havaně si mě lidé pletli s Annou Pavlovovou. Vypadaly jsme hodně podobně, což pro mě ovšem bylo nepříjemné. Tanečnice nemám nijak v oblibě.“

Marie zvedla hlavu a vědoucne nadzdvihla obočí. „Mají ve zvyku krást manžely,“ pronesla, ale matka ji ignorovala.

Elsa Schiaparelli, jak na sebe prozradila v následujícím monologu prokládaném vtipy, se narodila v Římě. Aby unikla – přesně tohle slovo použila – před přísnou rodinou, utekla do New Yorku s manželem (aspoň jsem tomu tak porozuměla), který ji později opustil, a potom už sama s děckem odjela do Mekky všech umělců a dobrodruhů, do Paříže.

„Do Říma se vracím co nejméně, jen když chci navštívit matku. Řím je plný hnědých košíl.“ Otrásla se. „To je

strašný člověk ten Mussolini. Co jen to mé vlasti dělá? Když jsem viděla v novinách jeho fotku s Hitlerem, posadila jsem se na obrubník a brečela jsem.“

„Mussolini a italská oděvní rada zakázali mamince, aby tam pořádala přehlídky,“ připomněla Gogo. „Maminka odmítla pozvání na oběd s Duce.“

„Řekněme jednou provždy, že odmítám mít cokoli společného s fašisty a rozhodně nestojím o to, aby nosili mé šaty. Bůh chraň. Dáme si kávu? Pak už musíme vyrazit nazpátek.“

„Byla okouzlující, že?“ ujišťovala jsem se, když Elsina limuzína odjížděla od školy. „Tak sebejistá, světaznalá, rafinovaná – a ten krásný kožich.“

„Nebylo to tak zlé, když vezmeme v úvahu, kolik jí je. Dávám přednost mladším ročníkům.“ Allen mě políbil na krk, přesně tam, kde mě škrábal vysoký vlněný límec kabátu.

„Dobrá,“ souhlasil Charlie, vzal si čepici a narazil si ji do čela, „tak tedy k Schiaparelliové. Tvoje volba. Jen si musím zatelefonovat. Měl jsem se u Chanelové v salonu s někým sejít.“ Zastavil u kavárny a za minutku byl s poněkud rozpačitým úsměvem zpátky.

Vmísil se se sportákem do hustého provozu v Saint-Germain-des-Prés. Proplétali jsme se úzkými ulicemi i bulváry, vyhýbali se pojízdňým vozíkům zelinářů, policistům na koních, neopatrným chodcům a jiným automobilům a přejeli jsme Seine. „Pont Royal!“ zvolal Charlie. „Tuilerijské zahrady! Vzpomínáš si?“ Jako děti jsme si tam hrávali. Charlie si všiml, jak se křečovitě držím dveří, až mi zbělely klouby na ruce, a zpomalil.

Stříbrná Seine, zeleně olistěné stromy, květináče s červenými pelargoniemi na každém okně a na terasách, zástupy školou povinných dětí v doprovodu černobíle oděných jeptišek, fešáctů policisté a nad tím vším se

ve vzduchu vznášel neviditelný, ale všudypřítomný pocit, že tohle je nejlepší místo na světě. Červen v Paříži.

„Náměstí Vendome.“ Charlie zastavil u chodníku.

Velké prostranství náměstí jen zářilo, jak se slunce opíralo do dláždění a kamenných fasád paláců.

„To je Napoleon tam nahoře,“ ukazoval Charlie na vrchol ústředního sloupu. Bronzový obelisk byl zčásti zhotoven z roztavených děl, která zbyla po bitvě u Slavkova. „Čas od času ho snesou dolů, opraví a pořídí mu nový úbor.“

„Neumím si představit, jak by se císaři líbilo, že mu na ramenou posedávají holubi.“

„A tady, jak už to tak vypadá,“ máchl rukou, „je butik Schiaparelliové. Jsi si opravdu jistá, že chceš jít sem? Jen se podívej na tu bláznivou výlohu!“

Pozlacené bambusové tyče tvořily mříž, takže výkladní skříň vypadala jako muzejní expozice, zavřený palác nebo snad... vězení? Za bambusovou mříží stály nad tácy s hlínou slaměné figuríny s konvemi v rukou, jako by se staraly o zahradu v suchém létě. Místo květin ovšem ze země vykukovali humři a natahovali klepeta proti modernímu pozadí. Figuríny na sobě měly sytě barevné oděvy, které spadaly rovnou z ramen ke kolenům a byly zdobené knoflíky různých tvarů a barev. Některé vypadaly jako rybky, jiné měly zase čtvercový tvar nebo působily jako malé květináče.

„Velmi zvláštní,“ souhlasila jsem. Ale barvy šatů byly krásné, sytě oranžové, modré či červené. „Schiaparelliová ušila kalhoty vévodkyni z Windsoru. Vyfotografovali je na obálku *Vogue*.“

„Ale vsadil bych se, že nenosila náhrdelník z pozlacených borových šišek.“

„Nejspíš ne,“ přikývla jsem.

Přízemí butiku bylo plné zboží k okamžitému prodeji: klobouky, šátky a šály, kabelky, svetry, rukavice, prostě

věci, které se daly nosit prakticky bez zkoušení. Prodačky v elegantních černobílých kostýmech procházely prodejnou, otevíraly zásuvky a odpovídaly na otázky. Zkusila jsem si letní klobouk se širokou krempou.

„Tenhle klobouk si koupila Marlene Dietrichová,“ poznamenala prodavačka. „Sluší vám.“

„Dneska si ho nevezmeme,“ pronesl nonšalantně Charlie a zašeptal mi: „Žádné doplňky. Nejsme u Macy's a nejsou na nich cenovky. Což má určité svůj důvod.“

Pobaveně jsem si prohlížela rukavice, které jsem objevila hned vedle. Měly barvu vařeného lososa a na hřbetě našitý volánek, který vypadal jako rybí ploutev.

Zákaznice se po mně otáčely a hodnotily mě i můj oděv; dospěly k rychlému závěru, že jsem chudá, soudě podle pohrdání, které se zračilo v jejich obličejích. Tyhle bohaté a stylově oblečené ženy by nad vyšší cen nepadly do mdlob. Ale když spočinuly očima na Charliem, dívaly se na něho stejně žádostivě jako děti na dorty a cukrátku. Byl vysoký a štíhlý a vypadal trochu jako ten známý letec Lucky Lindy. Byl určitě jedním z nejpopulárnějších mužů v Paříži. Měl husté blondaté vlasy, safírově modré oči, chodil rozvážně a klobouk držel před sebou na hrudníku, jako by potřeboval ochranu. Když muž vypadá nesměle a zranitelně, vyvolává to v ženách potřebu s ním flirtovat.

Charlie je ovšem ignoroval, což mělo za následek, že na něho nepokrytě zíraly. Vyšli jsme po schodech nahoru do showroomu. Posadili jsme se na zlacené židličky a Charlie položil klíčky od auta na stůl, u něhož jsme seděli.

„Jak vám mohu pomoci, monsieur?“ zeptala se potěšeně mladá žena.

„Ano, tak tedy... Potřebovali bychom večerní šaty pro mou sestru. Něco...,“ pokrčil rameny, jak hledal výstižný výraz, „něco šmrncovního, jestli chápete, co mám na mysli.“

„Pro sestru?“ podívala se na mě úkosem. Zatímco Charlie je blondák nordického typu, já jsem tmavovláska: hnědé vlasy, hnědé oči, olivová pleť, odkazující na našeho italského dědečka. „Zajisté,“ pronesla s oním vědoucím pohledem lidí, co se pohybují v obchodě a znají všechny výmluvy zákazníků.

„Pořád ještě máš ráda modrou?“ zeptal se Charlie.

„Nejspíš. Moc jsem o tom nepřemýšlela. Líbila se Allenovi.“

„Tak tedy modré šaty,“ požádal prodavačku. „Večerní.“

O chvíli později se před nás postavila manekýnka s černě nalíčenýma očima. Měla na sobě šaty barvy půlnoční modři sahající až na zem. Ke kolenům těsně obtahovaly postavu, od kolen dolů se až ke kotníkům rozšiřovaly. Přes ně měla růžový kabátek s vyšitými slony.

„Ne,“ pokrčil nos Charlie. Odhadl to správně. Nebyla jsem na večerní róby zvyklá a necítila bych se v nich, třebaže jsem si myslela, že sloni tomu úboru dodávají příjemný šmrnc.

„Prosím něco kratšího,“ usoudil Charlie. Další šaty měly výstřih skoro do pasu. Charlie zavrtěl hlavou. Třetí úbor byl ozvláštněný fialovým bolerkem, jaké nosívali matadoři na býčích zápasech. Bolerko bylo ozdobené siluetami koní.

Když se manekýnka objevila ve čtvrtém modelu, neměla už tak upravené vlasy a v očích jí byla vidět netrpělivost. Oba jsme se s Charliem se zájmem naklonili dopředu. Šaty z bílého šifonu byly potištěné vzorem notového papíru, ale místo not byly tu a tam našité rudé růže. Výstřih byl zdobený zoubkováním a živůtek vypasovaný.

„To je ono, co říkáš, Lily? Kolik stojí?“ zeptal se nenuceně, vědom si svého šarmu, protože nikdo jiný by se neodvážil položit takto neotesanou otázku v módním salonu. Dívka se k němu naklonila a něco mu zašeptala do ucha. Šaty se při jejím pohybu vlnily a růže se třepetaly.

Charlie zabubnoval prsty na dřevěné opěradlo židle. „To je tříměsíční stipendium stážisty,“ zašeptal mi. Srdce mi pokleslo a touha po šatech se rozplývala ve slovech *Já jsem ti to říkala. Jak tě to jenom napadlo? A vůbec.*

U vstupu do showroomu nastal ruch. Všichni jsme se otočili k mladé ženě, která právě vstoupila, vysoké, graciézní, ve světlých letních šatech, jež se jí vlnily u kolen, jako by s sebou přinesla závan čerstvého vzduchu. Všichni se za ní otáčeli. Byla přírodní blondýna bez onoho mosazného odstínu, který je výsledkem používání peroxidu. Oči barvy mědi měla tak dlouhé a úzké, že vypadala, že se směje, i když tomu tak nebylo.

„Charlie, ráda tě vidím!“ Přešla k nám a sklonila se, aby ho políbila na tvář. Byla jsem jediná, kdo si všiml, že při tom diskrétně vzala klíčky od vozu a vložila si je do kabelky?

„Přijela jsem nejdřív, jak to šlo. To bylo povyku! Co jsi, prosím tě, řekl té prodavačce? Coco ztropila povyk, protože jsem si u ní nic neobjednala.“

„Jenom že se místo tam setkáme v salonu Schiaparelliové,“ bránil se Charlie.

„Panebože, tak to není divu. Coco a Schiap se nesnášejí. Myslíš, že se jí to líbilo?“

„Vždyť pracují ve stejném oboru. Člověk by řekl, že jsou kolegyně,“ začervenal se Charlie.

„Takhle uvažují doktoři, ale ne módní návrhářky.“ Zasmála se a v úsměvu ukázala trochu nakřivo posazený zub, nedokonalost, která ještě podtrhla její půvab. „Ale proč tady? Víš přece, že mám ráda Chanelovou.“

„To je volba mé sestry. Anio, tohle je moje sestra Lily.“

„Jak se máte?“ potřásla mi formálně rukou. „Mám před vámi respekt. Charlie o vás mluví v jednom kuse.“

Prodavačka nám přinesla ke stolku třetí židli a Ania se usadila vedle Charlieho. Všimla jsem si, jak si pod stolem propletli prsty a tiskli si je tak silně, až jim zbě-

lely klouby. Podívala jsem se stranou, dojatá tou intimitou.

„Je to tu zvláštní,“ zašeptala Ania. „Ta výloha! Už vám ukázali něco, co se vám líbilo?“

„To ano, ale cena je...“

„Značná, samozřejmě. Které šaty to jsou?“ Charlie jí je popsal a Ania povytáhla obočí. „Ty jsem viděla. Jsou ze souboru, který Schiaparelliová předvedla sezonu před Cirkusovou kolekcí.“

Způsob, jakým pronesla *Cirkusová kolekce*, naznačoval, že musíme vědět, oč jde. Ovšem my, tedy já jako učitelka výtvarného umění v dívčí škole a student medicíny Charlie, jsme o ní neměli ani potuchy. Ania v nás četla jako v otevřené knize.

„Cirkusová kolekce,“ zopakovala. „Knoflíky v podobě koní ve skoku, na róbách vyšívání sloni a bubny. Přehlídku měla v únoru, hned potom, co se Hitler ujal v Německu moci nad armádou, když mu tam začali říkat *ředitel cirkusu*.“

„Ten šílenec,“ zamumlal Charlie. „Proč se ho Němci nezbaví?“

„Protože jim slibuje práci,“ šeptla Ania. „Taky slibuje, že Německu vrátí jeho velikost. A oni mu to věří.“

„Komunistům už práci dal – v pracovních táborech,“ poznamenal Charlie.

Nastalo ticho. Zmínka o Hitlerovi tak zapůsobila skoro vždycky, měla za následek zastavení konverzace. Nikdo nevěděl, co si o něm myslet, co se to děje v Německu a v Rakousku a co se stane v příštích dnech. Už jsme slyšeli o táborech, jak je Hitler vyňal ze zákonodárství a nechal vězně na milost a nemilost strážím a vykonavatelům moci.

Nakonec se rozhovor zase trochu rozproudil. Probrali jsme počasí, poslední hollywoodské filmy, a jestli se Mae Westové povede comeback, nebo ne. Její poslední